

EDWIN RUTTEN (ALIAS OME WILLEM) IS JAZZANGER, KLASSIEKE MUZIEK-KENNER EN SAMENSTELLER VAN CD'S. 'IK HAK ALTIJD OP MUZIEKONDERWIJS. TUSSEN 0 EN 12 JAAR STAAT DAT HOOFD HELEMAAL OPEN.'

EDWIN RUTTEN

MUZIEKWIJZER

MAANDAG T/M VRIJDAG, NPO RADIO 4,
14.00 UUR

Luisteraars vertellen over het stuk dat hun liefde voor klassiek deed ontvlammen. Presentatie: Edwin Rutten & Mieke van der Weij.

JAZZ IN THE EVENING

ZONDAG, NPO RADIO 6, 21.00 UUR

Edwin Rutten deelt zijn kennis van jazz en klassiek.

Ik dacht: laten we het een keer níet over omé Willem hebben. Daarmee beginnen namelijk alle 72 interviews die u – overigens zeer keurig gearchieveerd – op uw website heeft verzameld. Maar ik vind het helemaal niet erg om het over omé Willem te hebben. Vanochtend stopte hier in Hilversum een enorme vrachtwagen naast me bij het stoplicht. De chauffeur keek bij me naar binnen, deed zijn raampje omlaag en riep: 'Whoe whoe! Dag omé Willem!' Dus ik roep terug: 'Dag kleine rakker, whoe whoe!'. Ik zal je zeggen: dat blijft een feest hoor. Indertijd trad ik op op het North Sea Jazz Festival, het was half één 's nachts, en opeens riep iemand in het publiek: 'Joe-pie de poepie'. Dus ik zei: 'Mag jij nog zo laat op zijn van je moeder?' Toen deed ik tussendoor 'Deze-vuist-op-deze-vuist' in alle toon- en maatsorten. Nou, het was bal hoor. Zo, waar gaan we het over hebben, anders blijf ik maar praten.

Ik kwam in al die interviews wat opvallende dingen tegen die ik graag wil doorlopen. Waarom kijk je daar zo besmuikt bij?

Omdat er grappige dingen tussen stonden. Bent u bijvoorbeeld echt Feyenoord-fan? Jazeker. Dat was de eerste voetbalwedstrijd waar ik naartoe ging. Samen met Rogier van Otterloo, we zaten bij elkaar in de klas en waren 16. Ik vond het fantastisch. Rinus Israël, de balletdanser van de zijlijn, en dan die heel knoestige verdedigers die gewoon doorspeelden als er een scheenbeen brak. En de liefde is gebleven. Het is een vorm van trouw, te verklaren door het psychologische fenomeen *imprinting* van etholoog-dierkundige Konrad Lorenz: als eendjes uit het ei komen, lopen ze achter het eerste aan dat beweegt. Die Lorenz was trouwens een boef, want hij heeft het ook getest met een kartonnen moedereend. Zelfde effect.

U had dus net zo goed Ajax-fan kunnen zijn als dat de eerste wedstrijd was geweest? In theorie wel, maar als ik naar het nu kijk, dan kies ik weer voor Feyenoord. Ik vind het *straighter* zoals zij in mekaar zitten, afgezien van de fans, dat is bij beide clubs geen feest, ik denk altijd: doe niet zo mal jongens. Maar mij bevalt dat van A naar B spelen van Feyenoord. Jajajajaja. Dat vind ik leuker dan beursgenoteerd, haha!

Volgende: u was vroeger een tieneridool. Werden er bh's naar u gegoooid? (Zingt) 'Meisje van me, ik moet

je zeggen dat ik voorlopig niet meer kom. Want ja, er is iets, met me. 'k Zal je vertellen wat ik je aandeel. 't Is meer dan dom, pedoe doe...' En dan op het eind (zet zwoele blik op): 'Ik zal het nooit, nooit meer doen.' Maar er werd met niks gegooid hoor, het was in die tijd nog allemaal erg keurig.

U had wel een heus fanblad, het 'Edwin Journaal'. Godverdorie, ja zeg. Dat maakte mijn vader.

O, ik dacht dat het een écht fanbl... Nou, hij heeft de lay-out gemaakt. Hij schilderde en tekende, vandaar. Het blad werd ingevuld door twee dames.

Hoge oplage? Geen idee.

U roemt in interviews altijd uw vader, Gerard Rutten, in zijn tijd een bekend filmmaker en kunstenaar. Dan lijkt het alsof de appel niet ver van de boom valt, alleen was hij niet uw biologische vader. Hij was mijn warmenest-vader, vanaf mijn tweede. Maar ik beschouw hem gewoon als mijn vader. Mijn moeder is gescheiden in 1945, en toen kwam Gerard in haar leven, ik hebbelde mee en zo was dat.

Heeft u uw echte vader nog weleens gezien? Een enkele keer, maar er was niet direct een grote interesse, en dat is dan zo. Daarmee is alles gezegd.

Uw moeder zong niet en uw vader was weliswaar zeer creatief,

Edwin Rutten (Groningen, 11 januari 1943) is jazzzanger, acteur, radiopresentator en maker van van alles. Bij het grote publiek breekt hij door met het VARA-kinderprogramma *De film van omé Willem*, waarvan tussen 1974 en 1989 meer dan tweehonderd afleveringen werden gemaakt. Hij deed twee keer mee aan het Songfestival, was drie keer Nederlands jeugdkampioen roeien, is nog altijd zeer verliefd op zijn vrouw, de mezzosopraan Annett Andriessen, en hij zingt niet onder de douche, maar wel op het ritme van zijn richtingaanwijzer in de auto ('Net een metronoom'). Verder is hij heel handig met een iPad. Zijn gevoelsleeftijd is 9 jaar.

MUZIEKWIJZER RADIO 4, ELKE DOORDEWEEKSE DAG, 14:00 UUR Edwin Rutten vertelt geanimeerd over de wereld van klassieke muziek, waarbij hij regelmatig complete concerten uitzendt. In het tweede uur van het programma neemt een professionele muzikant de uitzending over. Diegene laat zijn of haar favoriete fragmenten horen en vertelt over het vak.

'Ik kijk hoofdzakelijk actualiteiten. Maar op de iPad hè, *mind you*. Ik loop langs de hele NOS-app, dan de RTL-app. De voetballerij is fantastisch leuk. Sowieso sport. *Het uur van de wolf* is erg goed en soms kijk ik *Vijve geluiden op de zondagochtend*. Wat nog meer... Engelse crimi's zoals *DCI Banks*, *Midsummer murders* vind ik de laatste tijd minder, het is zo Madurodam-achtig geworden. *Downton Abbey*: heerlijk, al lopen we een boxje achter, maar als we oud zijn, gaan we die ooit nog wel inhalen.'

maar niet muzikaal. Is die stem dan toeval? Mijn grootvader van moederszijde was een fervent klassiek zanger, maar ik weet niet in hoeverre zoiets per se in de genen zit. Bij ons thuis was er wel veel vrijheid, en veel interesse. Nieuwsgierigheid, dat is daardoor mijn motto geworden. Nieuwsgierigheid is van het grootste belang om overeind te blijven, het is een *lifestyle*.

U heeft ongeveer alles gedaan: zingen, kinder-cd's, columns, presenteren, musicals, zelfs spelen in *Goede tijden, slechte tijden*. Mislukt er niet ook eens wat? Ik wacht altijd tot de telefoon gaat – prrrt – en iemand belt met een leuk plan. Toen iemand me belde met het idee eens in het Nederlands te zingen – ik was een jazzman in die tijd hè – dacht ik: dat heb ik nog nooit gedaan. Ik probeerde het en belandde in de hitparade. Nou, best. Toen belde iemand van de AVRO: 'Edwin, ik denk dat jij verhaaltjes zou kunnen schrijven. Ik zei: 'Ik weet het niet, nooit gedaan, maar laten we beginnen en als het niks is, houden we ermee op. Dus heb ik voor dat radioprogramma 250 A-4'tjes geschreven, verhaaltjes bij klassieke muziek. Dáár zat weer iemand: 'Wat je hier doet, kun je ook in een zaal.' Vervolgens kreeg ik Aart Staartjes aan de lijn: of ik ooit iets voor kinderen had gedaan. 'Ik heb er twee,' zei ik, en zo begon *De film van omé Willem*. Afijn, ik probeer het, en als het niks is, stop ik er weer mee.

Wat was zo'n stop-moment? Eerlijk gezegd nooit. Maar je moet vooral nooit denken dat je er bent! Het is gewoon hard werken en je moet er veel voor doen. En dus nieuwsgierig blijven. In november ga ik bijvoorbeeld naar China om les te

geven aan een conservatorium. Jazzliedjes. Leuk toch? Samen met mijn echtgenote, ik ga in haar kielzog hoor, zij werd eerst gevraagd en ik ga gezellig mee om Chinezen te leren zingen. Heel benieuwd hoe dat zal zijn.

U bent 73. Zo krijgt u nooit tijd om echte seniorenhobby's te ontwikkelen. Zoals?

Tuinieren. Nee nee, daar kan ik niet aan beginnen.

Vissen dan? Ook niet. Ik heb niks tegen tuinen of golven of een stedentripje, maar mijn echtgenote heeft ook nog steeds een geweldige hoeveelheid te doen. Mensen vragen vaak: 'Zien jullie elkaar dan nog wel?' Jazeker, we delen alles. Je zit, je vertelt hoe de dingen gaan, je bent geïnteresseerd in elkaar. We hebben samen een fantastisch leven, maar we doen al zo veel. Soms zeggen we op zaterdagochtend tegen elkaar: wat zou er vanavond spelen in de opera van Berlijn? En dan rijden we erheen. Tukje doen, volgende dag weer naar huis. Fantastisch.

Voor iemand die bijna gaat bloeden van jazz en klassieke muziek heeft u uw

'Je moet vooral nooit denken dat je er bent!'

dochteren behoorlijk nuchtere namen gegeven: Pien en Charlotte. Waarom niet iets van Carmen, of Isolde? Ik heb weinig aan de namen gedaan, moet ik bekennen. Ik hecht er ook geen waarde aan om bijvoorbeeld mijn oma erin terug te laten komen. Dus het ging zo: de moeder van Charlotte (zijn eerste vrouw, *red.*) heet ook Lot, dus dat was simpel. En er was een Franse film met een ezeltje met een strooien hoed op, waar zijn oren doorheen staken. En die heette Pipine.

Ach! Zullen we het nu dan maar over muziek gaan hebben? Meer specifiek: kinderen en muziek? U bent erg van het *nurture*-kamp. Absoluut. Het gaat erom wat je krijgt aangereikt. Dus daarom zit ik altijd te hakken op muziekonderwijs. Mijn stelling: tussen de 0 en 12 jaar staat dat hoofd helemaal open. Benut de argeloosheid, als er nog geen vooroordelen of oordelen zijn en werk volgens het cafetariamodel: áánreiken. Als je iemand vraagt naar wat hij is geworden, zal je zien dat de basis daarvoor vaak is gelegd in die eerste jaren. Daarna gaan de hormonen racen en wordt het lastiger.

Dus: klassieke muzieklés op de basisschool? Wel degelijk! En dan midden in die argeloosheid.

Wat, tijdens het kleien? Bijvoorbeeld. Niet van: 'Zoouou jongens en meisjes, leg de pen maar eens even neer, hier komt een concert. Nee, je kunt doodleuk een hoornconcertje van Mozart opzetten en aan ze vragen: 'Hoe vind je dit?' Verder niks, alleen hun mening. En als je hun aandacht hebt: 'Wat voor instrument zou het zijn? Wat hoor je van achteren en speel je van voren, dat kan niet missen dat is de...? Hoorn!' Er zijn onderzoeken geweest onder kinderen van ambassadeurs, die natuurlijk veel reïden. Als een kind in de wieg lag terwijl de vader ambassadeur was in China, leerde het kind later makkelijker Chinees – ook al hadden ze er maar heel kort gewoond. Als het maar op het oor komt.

Kinderen krijgen nu vooral veel K3 en Lil' Kleine op de oren. Dat geeft niks. Er zijn ook mensen die hun kind weghouden bij de televisie. Daarmee doe je je kind onrecht aan, want dan kunnen ze op school niet meepraten. Je kunt ze beter laten kijken en er daarna samen iets van vinden, erover praten. Het zou ook niet bestaan als er geen markt voor is, *mind you*. Dat concern waar K3 onder valt, en *Bumba* en *Kaboutert Plop*, god hoe heet dat nou... Studio 100! Het zou leuk zijn als tien procent van de inkomsten besteed wordt aan iets anders. En dat bedoel ik niet elitair, maar spekkies bestaan nou eenmaal bij de gratie van zure bommen. Klassieke muziek maakt bepaalde gevoelens los, het vegetatieve zenuwstelsel gaat werken. Tranen, haren overeind, pupillen die verwijden – je beheerst het niet, maar het gebeurt wel. Dat is toch een geweldige rijkdom?

Wat luistert u als u verdrietig bent? Op de zogenaamde *blue Mondays*, als het lijkt alsof alles zwaar is? Van de pianist Bill Evans kan ik geweldig vrolijk worden op een moment dat

'Spekkies bestaan nou eenmaal bij de gratie van zure bommen.'

de persoonlijke omgeving drukt. Als ik hem hoor spelen denk ik: kijk, zolang dit bestaat, is er niks aan de hand. Bij bepaalde modulaties krijg ik echt een brok in mijn keel en op zo'n moment kan ik kiezen: ik druk de tranen terug, of het is juist lekker om ze even te laten lopen.

Dat is meesterlijk. Van het kaliber: Deurwaarder, kom binnen, moet je dit eens horen! Dan lig je zo onderop de stapel. Zeg, ik heb een cadeautje voor je.

Edwin legt vier cd's op tafel en licht zingend zijn cd *The Young Person's Guide to The Orchestra & The Big Band* toe – 'Van Corfu tot Cuba klinkt in de laagte de stem van de...? Tuba. Wolken, snaren, klankenpracht, ze beweegt haar handen met gemak, maar voor het vervoer een boedelbak – *The world according to the harp*. Leuk hè?' Er volgt een stoomcursus big band en klassieke muziek, hij heeft tekeningen, een woordenboekje voor kinderen ('*Codetta* betekent het staartje van een compositie na de climax. Is dat nou geen mooi woord? Zo noem ik mijn volgende dochter, haha!') en de vraag of Beethoven nou zijn ta-ta-ta-tam van de geelgorsvogel heeft gejat, of andersom. En dan volgt de echte climax. 'Nou, vonden we het gezellig of niet, rakker?' ←

Het Kasteel van Beethoven, de nieuwe cd in de serie Aangenaam Klassiek for Kids, verschijnt eind september bij Warner. Voor meer info zie: www.edwinruten.nl

COLUMN | PAUL WITTEMAN VEERTJES

Het meest opvallend aan de reacties op het optreden van Rutte in *Zomergasten* was de stilte na de storm. Hoe je verder ook denkt over het programma, de concurrenten is een harde slag toegebracht. De rivalen zaten thuis op de bank de tijd te verbijten.

'Vrouw, is het al elf uur?'

'Nee Sybrand, het is pas tien uur.'

Dan is drie uur erg lang, ook op de bank met wijn en verantwoorde hapjes binnen handbereik. Je zou dus kunnen verwachten dat Buma, Wilders, Samsom, Pechtold, Klaver en de andere lijsttrekkers zich na afloop een ongeluk twitterden met zure reacties. Wilders wees geestig genoeg op de mogelijkheid op het andere net naar *Heel Holland bakt* te kijken. Maar ik verwachtte dat Wilders zich openlijk had afgevraagd of belastinggeld voor de staatsomroep

mag worden gebruikt voor eenzijdige propaganda. Ik denk dat Wilders zelfs ook al eens benaderd is voor *Zomergasten* en dat hij het aanbod uit weerzin tegen de 'eliteomroep' VPRO heeft geweigerd. Dit is speculatie. Een andere reden voor de stilte kan zijn dat de concurrenten hun jaloezie niet willen laten blijken omdat ze vrezen dat zulks kinderachtig overkomt waardoor de overwinning voor Rutte alleen maar groter wordt. Staatsman Hans Wiegel, professor in Algemene Zaken en Politieke Propaganda in het bijzonder, vertelt een ieder die het horen wil dat de verkiezingsuitslag pas in de laatste twee weken van de campagne beslissend wordt beïnvloed. Er kan tussen nu en maart 2017 zo maar iets gebeuren, een milieuramp of een aanslag in Nederland en Ruttes winst in de peilingen waait weg als veertjes in de wind. Dan heeft de regering de ellende niet zien aankomen en te slap gereageerd. Dan is de premier niet streng genoeg geweest tegen de moslims.

En wie weet zich dan nog te herinneren dat Rutte van Bach houdt?